

TANTÁRGYI TEMATIKA
BTOMA6N01 Irodalomelmélet szem.

<p>Tantárgy neve: Irodalomelmélet</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMAN110, BTMAN603, BTOMA3N01, BTOMA6N01, BTOMA9N01, BTOAM10N01, BTOSVM1N07, BTOSVM1N08, BTOSVM3N01, BTOSVM3N08, BTOSVM3N13 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Farkas Zsolt adjunktus</p>	
<p>Közreműködő oktató(k): Farkas Zsolt adjunktus</p>	
<p>Tantárgyi egység: Irodalomelmélet szem.</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTOMA6N01 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 3T (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan számú félév tárgyait csak ősszel, páros számúit csak tavasszal lehet felvenni.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: BTMAN110, BTOMA3N01, BTOSVM3N01: 1, BTMAN603, BTOMA6N01, BTOMA9N01, BTOMA10N01, BTOSVM1N07, BTOSVM1N08, BTOSVM3N08, BTOSVM3N13: 2 (A nappali képzés heti óraszámja 14 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a következő: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): BTOMA6N01, BTOAM10N01, BTOSVM1N07, BTOSVM3N01, BTOSVM3N13: gyakorlati jegy, BTMAN110, BTMAN603, BTOMA3N01, BTOMA9N01, BTOSVM1N08, BTOSVM3N08: kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés módja és értékelése</i> pontnál.)</p>
<p>Kreditpont: BTMAN110, BTMAN603:3, BTOMA3N01, BTOMA6N01, BTOMA9N01, BTOAM10N01, BTOSVM1N07, BTOSVM1N08, BTOSVM3N01, BTOSVM3N08, BTOSVM3N13: 2</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (röviden összefoglalva): Az irodalomelmélet feladata, hogy összegezze és egységes diskurzív térbe hozza az irodalom tanulmányozásának egyes szakterületeit (retorika, szemiotika, poétika, narratológia, filológia stb.) és a társtudományoknak (esztétika, szociológia, pszichológia, filozófia, történelem stb.) az irodalmi művek értelmezése számára releváns eredményeit. A meghatározó irodalomelméleti irányzatok egyes alapvető szövegeinek olvasása. A hallgatók egy-egy művet-szerzőt kiselőadáson, ill. szemináriumi dolgozatban mutatnak be. Végül 4 novella olvasásában próbáljuk kamatoztatni az elméleti olvasmányokban felvetett szempontokat és megközelítéseket.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> elméleti-filozófiai, humántudományi, erősen interdiszciplináris</p>	

képesség: a különböző részterületeken tanult összefüggései, egyes diszciplínák bevonása a még figyelmesebb, intelligensebb, színesebb irodalomértésbe; szóbeli előadói és írásbeli recenzálási gyakorlatok; beszélgetés-, vitakészség
attitűd: az általános műveltség, a komplex szemléletmód iránti belső igény kialakítása; nyitottság eleddig ismeretlen műfajok iránt, otthonosság elméleti és társtudományi szövegek terében
autonómia és felelősség: az irodalom és a humántudományok prezentálják az autonómia és felelősség kérdéseinek legintenzívebb reflexióját

Tantárgyi egység tematikus leírása 14 heti bontásban:

1. Strukturális: Jakobson, Barthes, Eco
2. Pszichoanalitikus kritika: Freud, Lacan, Žižek, N. Holland
3. Hermeneutika: Gadamer
4. Hermeneutika: Jauss, Iser
5. Történelem és irodalom: W. Benjamin, Hayden White
6. Filozófia és irodalom: Foucault, Fish, Rorty
7. Dekonstrukció: Derrida
8. Dekonstrukció: de Man
9. Konzervatívok: Hirsch, Abrams, Kermode, H. Bloom
10. Feminizmus és gender studies: Chodorow, Dworkin, Paglia, Kolbenschlag
11. Hoffmann: *A Homokember*
12. Poe: *Az ellopott levél*
13. Borges: *Három Júdás-változat*
14. Kundera: *Hamis autóstóp*

Félévközi számonkérés módja és értékelése (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.):

A félévközi számonkérés módját és értékelését a félév kezdetekor a tantárgyi egység oktatója határozza meg.

Gyakorlati jegy/kollokvium teljesítésének módja és értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K SZ

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támogatott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Andrea Dworkin és Camille Paglia írásaiból, Kalligram 1998/7-8-9, 57-85. o.

Benjamin, Walter: *A történelem fogalmáról*. In: Uő: *Angelus novus*. Magyar Helikon, Bp., 1980, 959-974. o.

- Bloom, Harold: *An Elegy for the Canon*, In: Uő: *The Western Canon*, Riverhead, New York, 1994, 15-40. o.
- Chodorow, Nancy: *Feminizmus, nőiség és Freud*. Thalassa, 1996/1.
- Deleuze, Gilles – Guattari, Félix: *Rizóma*.
<http://www.c3.hu/~exsymposion/HTML/fu/deleuze/foszoveg.htm>
- Derrida, Jacques: *A struktúra, a jel és a játék az embertudományok diszkurzusában*. Helikon, 1994/1-2. "Az amerikai dekonstrukció" tematikus szám. 21-35. o.
- Farkas Zsolt: *Győz a jó*. Műút, 2009, 013, 56-69. o.
- Farkas Zsolt: *Nem és nemzet*. Kalligram, 2010/11, 47-61. o.
- Fish, Stanley: *Bizonyítás vagy meggyőzés: A kritikai tevékenység két modellje*. In: Thomka, szerk.: *Az irodalom elméletei III.*, Jelenkor, Pécs, 1997., 5-26. o.
- Fish, Stanley: *Van szöveg ezen az órán?* In: Kiss A. A. – Kovács S. s. k. – Odorics F.: *Testes könyv I.*, Ictus, Szeged, 1996, 265-282. o.
- Freud, Sigmund: *A kísértetiesről*. In: Bókay – Erős, szerk.: *Pszichoanalízis és irodalomtudomány*. Filum Kiadó, Bp., 1998., 65-82. o.
- Gadamer, Hans-Georg: *A megértés történetiségének hermeneutikai elvé emelése*. In: *Igazság és módszer*, Gondolat, Bp. 1984. 191-217. o.
- Jakobson, Roman: *Nyelvészet és poétika*. In: Uő: *Hang – jel – vers*, Gondolat, Bp., 1972, 229-276. o.
- Jauß, Hans-Robert: *Irodalomtörténet mint az irodalomtudomány provokációja*. In: Dobos, szerk., *Bevezetés az irodalomelméletbe*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1995, 1999, 163–189. o.
- Johnson, Barbara: *A kritikai különbözőség: BartheS/BalZac*. Helikon, 1994/1-2. 140-148. o.
- Kolbenschlag, Madonna: *A Szépég kiűzi a gonoszt a Szörnyetegből*. In: Uő: *Búcsúcsók Csipkerózsikának*. Csokonai Kiadó, Debrecen, 1999. 188-240. o.
- de Man, Paul: *Szemiológia és retorika*. In: *Az olvasás allegóriái*, Szeged, Ictus, 1999.
- de Man, Paul: *Mentegetőzések*, In: uo.
- White, Hayden: *A történelmi cselekményesítés és az igazság problémája*. In: Uő: *A történelem terhe*. Osiris-Gond, Bp., 1997. 251-278. o.
- Žižek, Slavoj: *Az inherens törvényszerűség, avagy A hatalom obszcenitása*. Thalassa 1997/1.

Minden szöveg elérhető elektronikus formában is a kurzus honlapján.

Ajánlott irodalom a tantárgyi egység egészéhez vagy 14 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

- Bókay Antal – Vilcsek Béla, szerk.: *A modern irodalomtudomány kialakulása. A pozitívizmusról a strukturalizmusig*, Osiris, Bp., 1998.
- Bókay Antal – Vilcsek Béla – Szamosi Gertrud – Sári László: *A posztmodern irodalomtudomány kialakulása. A posztstrukturalizmustól a posztkolonialitásig*, Osiris, Bp., 2002.
- Makaryk, ed.: *Encyclopedia of Contemporary Literary Theory*, UTP, Toronto, 1993
- Michel Foucault: *Nyelv a végtelenhez*, Latin Betűk, Bp., 1999.
- Hans-Georg Gadamer: *Igazság és módszer*, Gondolat, Bp. 1984.
- Bacsó Béla, szerk.: *Szöveg és interpretáció*, Cserépfalvi, Bp. é.n.
- Kovács Sándor s. k., szerk.: *Az amerikai dekonstrukció*. Helikon, 1994/1-2.
- Roland Barthes: *A szöveg öröme*, Osiris, Bp. 1996.
- Paul de Man: *Esztétikai ideológia*, Janus/Osiris, Bp. 2000.
- Hans Robert Jauß: *Recepcióelmélet – esztétikai tapasztalat – irodalmi hermeneutika*. Bp., Osiris 1997.

--